

Toen hij de lectrur beëindigd had, belde van Heuven Goedhart onmiddellijk het Bureau Inlichtingen op. 'Eerst door Somer te woord gestaan', schreef van Houten in zijn dagboek. 'Zeer verontwaardigd! Dreigt de brief in de ministerraad voor te brengen' (een loos dreigement want dan zou het gehele kabinet lezen dat een 'Regeringsvertegenwoordiging' was benoemd) 'waarop Somer terecht opmerkt dat hij het zelf moet weten, maar dat het een zuiver particulier schrijven is. Ik bel hem kort daarna zelf op. Hij zegt dat mijn brief en beschuldigingen zo minderwaardig zijn, dat 'het laken tussen ons doorgesneden is', maar hij wil er vanavond toch over praten.'¹ Dat gesprek nam vier uur in beslag en het laken blééf doorgesneden, zij het dat van Houten erkende (en daar excuses voor aanbood) dat hij van Heuven Goedhart 'als persoon mogelijkwijze te zwart ingezien' had. 'De loyale Somer', noteerde hij voorts, 'heeft verklaard mijn zienswijze volkomen te delen . . . Misschien zal het incident bij de minister-president en andere vriendjes van v. Heuven Goedhart nog veel stof doen opwaaien.'²

Wel, enig stof woei inderdaad op. Van Heuven Goedhart liet namelijk de brief (een 'ongepast' stuk, aldus de Enquêtecommissie³) aan Gerbrandy lezen en deze, zo schreef van Heuven Goedhart na de oorlog, 'had er twee kwalificaties voor. De ene was dat hij in zijn gehele advocatenpraktijk nimmer een zo schandelijk stuk onder ogen had gehad, de andere dat de man, in staat om een dergelijk stuk te schrijven, bepaald 'een zwarte ziel' moest hebben'.⁴ Gerbrandy gaf de brief enkele dagen later aan van Lidth ter inzage. Ook die vond het 'een schandelijk document en ik sta er paf van dat al dit venijn wordt uitgespuwd door v. Houten die ik beschouwde als een zeer rustige, fatsoenlijke man, welke adjectiva ik beide moet intrekken . . . Horen wij in een gekkenhuis?'⁵

De zaak moest uitgepraat worden. Dat gebeurde op 22 augustus (de Geallieerden stonden al vlakbij Parijs) in een bespreking van Gerbrandy, van Lidth, van Heuven Goedhart en van Haersma de With met de majoors Broekman (van Lidths adviseur in alle zaken BI betreffende), Somer en van Houten. De twee laatstgenoemden hadden het gevoel, in dat gesprek sterk te staan: Somer had onmiddellijk na het incident met van Heuven Goedhart aan van Lidth stukken doen toekomen waarin hij op grond van het rapport dat Six had laten opstellen, overtuigend meende te kunnen aantonen dat de berichtgeving van van Heuven Goedharts

¹ Ch. H. J. F. van Houten: 'Dagboek', 14 aug. 1944. ² A.v. ³ *Enq.*, dl. V a, p. 452.

⁴ Van Heuven Goedhart: 'Nota ten behoeve van de Parlementaire Enquêtecommissie', a.v., dl. V b, p. 481. ⁵ Van lidth: 'Dagboek', 21 aug. 1944.